

VAROLUŞUN VE HAYATIN ANLAMI

İnsanoğlu yaratılışı itibarıyla yeryüzündeki diğer canlılardan farklıdır. İnsan canlı olmasının yanında konuşan, düşünen, olayların sebep ve sonuçlarını değerlendiren bir varlıktır. Bu sayede olan olaylar ve değişik durumlar hakkında iyi-kötü, güzel-çirkin, faydalı-zararlı gibi değer yargılarında bulunur ve ona göre hareketlerine yön verebilir. Bütün bunları yapabilmesinin sebebi ona akıl melekesinin verilmiş olmasındandır.

Çevremizdeki varlıklara bakıldığında insan hayatın bir amacı olduğunu düşünür. İslam inancına göre yer, gök, dağlar, ırmaklar vb. her şey Allah tarafından yaratılmıştır.

Örnek .. 5

ÖSYM sorusu

“Gecenin karanlığı onu kaplayınca bir yıldız gördü, ‘Rabb’im budur!’ dedi. Yıldız batınca ‘Batanları sevmem.’ dedi. Ayı doğarken görünce, ‘Rabb’im budur!’ dedi. O da batınca, ‘Rabb’im bana doğru yolu göstermezse elbette yoldan sapan topluluklardan olurum.’ dedi. Güneşi doğarken görünce de ‘Rabb’im budur! Zira bu daha büyük.’ dedi. O da batınca...” (En’âm, 76-78)

Hz. İbrahim ile ilgili bu ayetlerden “insan”a yönelik aşağıdaki sonuçlardan hangisi çıkarılamaz?

- A) İrade sahibidir.
- B) Sorumluluk sahibidir.
- C) Düşünen bir varlıktır.
- D) İnanmaya ihtiyacı olan bir varlıktır.
- E) Hakikat arayışında ilahi yardıma muhtaçtır.

Müslümanların birbirlerine karşı olan görevleri, öldükten sonra da devam eder.

Daha sonra cemaatten helallik alınır. Hep beraber dua edilip cenaze mezarlığa götürülüp defnedilir. Böylece ölen kişi için önemli bir görev yerine getirilmiş olur.

📖 Cenaze namazında rükû ve secde dolayısıyla rekât yoktur, 4 tekbirden ibarettir.

📖 Allah için namaz, Rasûlullah için salavat ve meyyit (Ölen) için duadır.

Peygamberimiz, “*Ölülerinize Yâsîn suresini okuyunuz.*” buyurarak bizleri, ahirete uğurladığımız Müslümanlar için Kur’an okumaya teşvik etmiştir. Ölen Müslümanın ardından Kur’an okumak tavsiye edilen bir davranıştır. Ölen kimse için cenaze merasiminde de daha sonra da Kur’an okunur.

Ülkemizde farklı bazı uygulamalar olmakla birlikte genelde hemen hemen her yerde, ölen kişi için hatim veya mevlit okutmak âdet hâline gelmiştir.

Cenazeyi defnederken genellikle Yâsîn ve Mülk (Tebâreke) , İhlâs, Felâk ve Nâs surelerinin okunması yaygın bir âdettir. Son olarak ölen kişinin ruhu için dua edilip Fâtiha suresi okunarak defin işlemleri tamamlanmış ve cenazenin hakkı yerine getirilmiş olur. Dinî bir zorunluluk olmamakla birlikte, mevlit okutmak toplumumuzda yerleşmiş güzel bir âdettir.

Mevlit: Toplumumuzda ölen Müslümanlar için mevlit okutmak da oldukça yaygın bir âdettir. “Doğum” anlamına gelen ‘Mevlid’ Peygamberimiz’in doğumunu ve vasıflarını anlatan şiirlerdir. **Süleyman Çelebi’nin** yazdığı **Vesiletün Necat** isimli eser meşhurdur.

Alevi-Bektaşilik’te ölenler için cenaze merasimi olarak “Hakk’a Uğurlama Erkânı” töreni yapılır. Bu tören bir yönüyle bedeni top-rağa verme, canı da canana uğurlama erkânıdır. Cenaze Yıkama Duası, Cenaze Meydan Duası Toprakta Sırlama ve Sofra Duası” şeklinde dualar edilir.

“Sevgili Canlar Hakk’tan geldik Hakk’a dönüyoruz. ... canımız bugün Hakk’a yürüdü” şeklinde ölenin arkasından dualar edilir yemekler verilir. Yemek duasıyla merasim sona erer.

Dua Etmek ve Hayır Yapmak

Müslüman istediği zaman, istediği yerde, kendi kelimeleriyle ve gönlünden geçtiği gibi Yüce Allah’tan istekte bulunabilir. Ona iç dünyasını açabilir, sıkıntı ve sorunlarını iletebilir.

Ölenlerimiz için yerine getirmemiz gereken dinî görevlerden biri de dua etmek ve hayır yapmaktır. Bir ayette “Bana dua edin, duanıza karşılık vereyim...” ifadesi yer alır. Peygamberimiz de ölenlerin hayırla ve duayla anılması gerektiği yönüne teşvik etmiştir. Dolayısıyla uğurladığımız kişilerin arkasından hayır dua yapmalıyız. Ölen Müslümanlara fayda sağlayan, sevap kazandıran başlıca uygulamalardan biri de onlar adına hayır hasenat yapmaktır. Maddî imkânlar elveriyorsa ölmüş yakınlar için okul, cami, çeşme gibi eserler de yaptırılabilir. Bu gibi eserler “**sadaka-i cariye**” olarak adlandırılır. İhtiyaç sahibi kişilere yiyecek, içecek, gıda, para vb. verilebilir.

Cenazenin arkasından yapılan iyilikler; onun emriyle olsun veya ondan habersiz olsun, ona fayda vereceği hadislerde belirtilmiştir.

İSLAM'DA İBADET YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Mükellefiyet, sözlükte yükümlülük ve sorumluluk gibi anlamlara gelir. Fıkıh terimi olarak mükellefiyet; dinin emirlerini yapma, yasaklarından da kaçınma yükümlülüğü ve yapılan işlerin sonuçlarından sorumlu tutulma anlamına gelir. Dinî hükümlerden sorumlu yani emir ve yasakların muhatabı olan kimseye de **mükellef** (yükümlü) denir.

Müslüman, akıllı ve ergenlik çağına girmiş bir kimse, dinin emirlerini yerine getirmek ve yasaklarından da kaçınmakla sorumludur. Ergenlik yaşı bölgeden bölgeye değişmekle birlikte ülkemizde ortalama olarak erkekler on iki ile on beş yaş arası, kızlarda ise dokuz ile on beş yaş arası ergenlik yaşıdır. On beş yaşına geldiği hâlde ergenliğe girmeyen kişi dinen mükellef(sorumlu) sayılır. Dinin emirlerini yerine getirmek ve yasaklarından da sakınmak zorundadır.

Mükellefiyetin Temel Şartları

Yüce Allah, insanlara birtakım sorumluluklar yüklemiş ve bu sorumlulukları da Peygamberlerimiz vasıtasıyla insanlara iletmıştır. Müslümanlar bu sorumlulukların neler olduğunu öğrendikten sonra yapmak zorundadır. Ancak insan bilmediğinden sorumlu tutulmamıştır.

Allah, insana kendi iradesini kullanmasını ve gücünün yettiği kadarıyla amellerini yapmasını istemiştir. İnsana kaldıramayacağı ağır yükler yüklememiştir. Konuyla ilgili olarak ayette şöyle buyrulur: "Allah, her insanı ancak gücü ölçüsünde mükellef kılar." (Bakara, 286)

Allah, insanı bazı durumlarda sorumlu tutmamıştır. Bunlar; uyku hâli, baygınlık hâli ve kalbinden geçirdiği duygu ve düşüncelerdir. İslam dini kolaylık dinidir. Allah, insanı zor durumda bırakacak durumlarda bazı ruhsatlar vermiştir. Örneğin suyun bulunmadığı durumlarda teyemmüm almak, yolculuk esnasında farz namazları iki rekât kılmak ve hastayken oruç tutmamak gibi kolaylıklar sağlamıştır.

Mükellefiyeti Ortadan Kaldıran Durumlar

Kişinin haklara sahip olması için hayatta olması yani canlı olması gerekir. Ayrıca fiil ehliyeti için özel şartların da bulunması gereklidir. Bu şartların bulunmaması, sonradan kaybolması veya eksilmesi; ya mükellefiyeti daraltır ya da ortadan kaldırır.

Hükümün Çeşitleri: Ef'al-i Mükellefin

Hüküm, sözlükte; karar, idare, ilim, hikmet ve anlayış anlamlarına gelmektedir. Fıkıh terimi olarak hüküm, Şari'nin mükelleften bir fiili yapmasını veya yapmamasını istemesi ya da onu yapıp yapmamakta serbest bırakmasıdır. Bu nedenle insanların davranışları ile ilgili olan hükümlere "**fıkhi hüküm**" ya da "**ef'al-i mükellefin**" denir.

Hüküm koyan anlamına gelen şari; dinin koyucusu olan Allah ve dinin açıklayıcısı olan peygamberi ifade eder.

Şari'nin kulundan bir şeyi "yap" şeklinde olumlu ifadeyle ister veya bir fiilin yapılmasını emreder ya da "yapma", "kaçın" şeklinde olumsuz ifadeyle fiilin yapılmasını yasaklar. Olumlu emire "Namaz kıl..." cümlesi, olumsuz emre "...İçki ve kumardan kaçın!" örnektir. Serbest bırakmada ise işin yapılıp yapılmaması kulun iradesine bırakılır. "Deniz ürünlerini avlamak size helal kılındı..." cümlesi bir işin bizim seçimimize bırakıldığına dair bir örnektir.

Fıkhi hükümler; farz, vacip, sünnet, mendup, mübah, haram ve mekruhtur.

Farz

Allah'ın kesin ve bağlayıcı bir tarzda yapılmasını istediği fiillere farz denir. Herhangi bir fiilin, farz olabilmesi için Kur'an, mütevatir veya meşhur sünnette kesin ve net bir şekilde ifade edilmiş olması gerekir. Namaz, oruç, hac ve zekât gibi ibadetler, hükümleri Kur'an'da farz olarak ifade edilen fiillerdir.

Farzların bazılarının belli zamanlarda yapılması gerekir. Buna örnek olarak namaz, oruç ve hac ibadeti verilebilir. Namaz ibadeti sabah, öğle, ikindi, akşam ve yatsı olarak belirlenmiş ve her biri kendi vakti içinde kılınır. Farz olan oruç ibadeti ise ramazan ayında tutulur.

Farzlar ikiye ayrılır. Bunlar Farz-ı ayn ve Farz-ı kifaye'dir. Farzı ayn: mükellef olan her Müslümanın ayrı ayrı yapması gereken farzlardır. Namaz kılmak, oruç tutmak gibi ibadetler bu kısımdadır. Farzı kifaye ise toplum olarak sorumlu tutulan ibadetlerdir. Toplumdan bir kısım kişilerin yapmasıyla diğerlerinden sorumluluk kalkar. Cenaze namazı kılmak ve defnetmek, ilim öğrenmek gibi ibadetler bu kısma örnektir.

Farzları yerine getirmek her Müslümanın vazifesidir yerine getirilen her ibadet sevap kazandırır. Farzların terki kişiyi günaha sokar inkarı ise dinden çıkartır.

Vacip

Ayet ve hadislerde yer almasına rağmen farz kadar kesinlik ifade etmeyen fiiller vacip olarak isimlendirilir. Örnek olarak, kurban kesmek, namazda Fatıha okumak ve bayram namazlarını kılmak verilebilir. Hükmün vacip olmasını gerektiren durum ayet ve hadislerin yoruma açık olmasından kaynaklanmaktadır. Beş vakit namazın farz olmasını ifade eden ayetler, bu ibadetin, her mükellefe farz olduğunu net bir şekilde belirttiği hâlde, kurban kesmeyi emreden, “Rabb’in için namaz kıl, kurban kes.” (Kevser, 2) ayeti yoruma açıktır. Kurban kesme emri, sadece Peygamberimiz’e mi yapılmıştır, yoksa onunla birlikte bütün Müslümanlar da bu emirle yükümlü müdür?

Bu husus açık ve net olmadığından, kurban kesmek farz değil vacip kabul edilmiştir.

Şafi mezhebine göre namazda Fatıha’nın okunması farz anlamında vaciptir. Onlar, “...O hâlde Kur’an’dan kolayınıza geleni okuyun...” (Müzzemmil, 20) ayeti ile “Fatıha suresini okumayanın namazı olmaz.” hadisini birlikte değerlendirmişlerdir. Sonuçta Fatıha suresi okunmadan kılınan namazın geçersiz olduğunu söylemişlerdir. Mükellefin vacip olan fiilleri yapmak zorundadır. Ancak inkâr kişiyi dinden çıkarmaz.

Sünnet

Farz veya vacip olmayan ancak Peygamberimiz’in yaptığı ve yapılmasını istediği davranışlara sünnet denir. Sünnet derece bakımından farz ve vacipten sonra gelir ancak yapılması sevaptır. Sünnet müekked (kuvvetli) ve gayri müekked olmak üzere ikiye ayrılır.

Müekked sünnet: Peygamberimizin genellikle yaptığı nadiren terk ettiği sünnetlerdir. Müslümanlar bu sünneti terk etmemesi gerekir. Bu sünnete; namazlardan önce ezan okumak, namazlardan önce kamet getirmek ve cemaatle namaz kılmak örnek verilebilir.

Gayri müekked sünnet: Peygamberimiz’in bazen yaptığı bazen de terk ettiği sünnetlere denir. Bu sünneti yerine getiren sevap kazanır. Örnek olarak ikinci ve yatsı namazlarının ilk sünnetleri verilebilir.

Bazı sünnetlerde ibadetlerin yapılması için ön hazırlık niteliğindedir. Örneğin namazdan önce dişleri misvaklamak, güzel ve temiz elbiseler giymek namaza hazırlık niteliği olan sünnetlerdendir.

Hanefi mezhebinin dışında kalan mezhepler sünnet ve müstehap kavramları yerine mendub kavramını kullanırlar.

Mendup

Yapılması dinen güzel olan şey anlamına gelen mendup, yapılması öğütlenip övülen fakat yapılmamasında da bir sakınca olmayan eylem ve davranışlara denir. Bu davranışları Peygamber Efendimiz bazen yapmış bazen de terk etmiştir. Menduba, “**müstehap**” veya “**gayri müekked sünnet**” de denir. Farz, vacip ve müekked sünnetin dışında kalan namazlar, tutulan oruçlar, verilen sadakalar menduptur. İslam’da mendup görülen davranış ve ibadetler ahlaki geliştirmeye ve güzelleştirmeye yardımcı davranışlar olarak değerlendirir. Mendub sayılan ibadetlere örnek olarak; gece namazı (teheccüt) ve kuşluk namazı kılmak, camiyeye ilk girildiğinde kılınan namaz, misafire ikramda bulunmak vb. verilebilir. Mendup olan fiilleri yapmak sevaptır. Terk edilmesinde ise herhangi bir günah veya kınanma yoktur.

Örnek .. 2

Allah’ın ve Peygamber Efendimiz’in Müslümanlardan bir fiili yapmasını veya yapmamasını istemesi ya da onu yapıp yapmamasında serbest bırakması konusunda insanların davranışları ile ilgili olan hükümlere “fıkhî hüküm” ya da “ef’al-i mükellefin” denir.

Aşağıdakilerden hangisi fıkhî hüküm çeşitlerinden birisi değildir?

- A) Farz
- B) Vacip
- C) Haram
- D) Sünnet
- E) Helal

Kur'an-ı Kerim'de abdestin farzları bildirilmiştir. Buna göre; "Ey iman edenler! Namaz kılmaya kalkacağınız zaman yüzlerinizi, dirseklere kadar ellerinizi yıkayın. Başlarınızı mesh edin. Ayaklarınızı da topuk kemiklerine kadar yıkayın." (Mâide,6)

Peygamberimiz kıyamette kendilerini tanıyıp tanıyamayacağını soran ashabına, "Elbette tanıyacağım. Sizin o gün hiçbir ümmette bulunmayan bir simanız olacak. Benim yanına abdest izlerinden dolayı yüzleriniz ve ayaklarınız nurlu olarak geleceksiniz." şeklinde cevap vererek abdestin önemine değinmiştir.

Hz. Peygamber, Müslümanlara fiilî olarak abdestin nasıl alınacağını göstermiş ve abdestsiz kılınacak hiçbir namazın geçerli olmayacağını haber vermiştir.

Buna göre abdestin sünnetleri şunlardır:

- 📖 Niyet etmek
- 📖 Besmele çekmek
- 📖 Ağız ve buruna su verip temizlemek (mazmaza ve istinşak)
- 📖 Başın tamamını mesh etmek
- 📖 Abdeste sağ uzuvlardan başlamak
- 📖 Abdeste ara vermeden uzuvları ovarak abdesti tamamlamak

Abdesti bozan şeyler; vücuttan çıkan idrar, dışkı, yel, kan ve irin, uyumak ve bayılmaktır.

Sünnetleri ile birlikte abdestin alınışı şu şekildedir:

- 📖 Niyet" Niyet ettim Allah'ım senin rızan için abdest almaya" diyerek edilir.
- 📖 Eller" parmakların arası hilalleme(elleri arası yıkılarak) yapılarak" yıkanır.
- 📖 Mazmaza" ağıza 3 kere su vermek" yapılır.
- 📖 İstinşak" buruna 3 kere su vermek" yapılır.
- 📖 Yüzler saç bitiminden sakal bitimine kadar 3 kere yıkanır.
- 📖 Kollar "önce sağ, sonra sol" dirseklerle beraber yıkanır. Dirseklerin biraz üstüne kadar yıkamak sünnettir.
- 📖 Başın dörtte biri mesh edilir. Tamamını mesh etmek sünnettir.
- 📖 Kulaklar ve ense mesh edilir. "Kulakların içi serce ve işaret parmaklarıyla yıkanır, geriye kalan üç parmak ile ense mesh edilir."
- 📖 Ayaklar topuklarla beraber hilalleme (parmakların arasını yıkamak) yapılarak yıkanır. Sağdan başlamak sünnettir.

Örnek .. 4

- I. Elleri dirseklerle beraber yıkamak
- II. Ağız ve burnu yıkamak
- III. Baş mesh etmek
- IV. Yüzü yıkamak

Abdestle ilgili verilen bilgilerden hangisi hüküm olarak diğerlerinden farklıdır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I, II ve III E) I, II, III ve IV

Çözüm

Abdest namaz için şarttır. Kur'an-ı Kerim'de abdestin farzları olarak; elleri dirseklerle beraber yıkamak, yüzü yıkamak, baş mesh etmek ve ayakları topuklarla beraber yıkamak sayılmıştır. Bunların dışında kalan şeyler abdestin sünnetleridir. Dolayısıyla ağız ve burnu yıkamak da abdestin sünnetlerindedir.

Cevap B

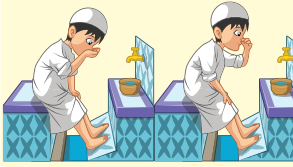
RESİMLERLE ABDESTİN ALINIŞI

1. "Eûzübillahimineşşeytanir-racim-Bismillahirrahmanir-rahim" Önce eller bileklere kadar ve parmak araları da ovuşturularak üç defa yıkanır.

2. Sağ elimize üç defa su alarak ağızımıza veririz. Her su alışta ağızımızı çalkalayarak ağızdaki suyu dökeriz.

3. Tekrar avucumuza su alarak üç defa burnumuza veririz. Sol el ile de sümkür temizleriz.

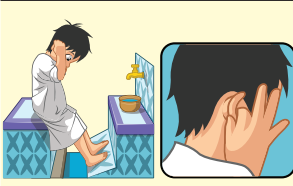
4. Sonra iki avucumuza su alarak saç bitiminden çene altına kadar yüzümüzü üç defa yıkarız.

5. Önce sağ kolu dirsekle beraber üçer defa yıkarız. Sonra sol kolu dirsekle beraber üçer defa yıkarız.

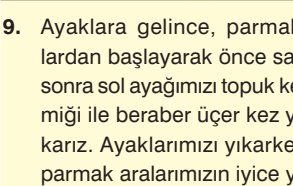
6. Sağ elimizle başımızın dörtte birini mesh ederiz. Yani sağ elimizi ıslatıp başın dörtte birini sıvazlayarak ıslatırız.

7. Her iki eli de ıslatıp serçe parmaklarımızla kulaklarımızın içini mesh ederiz. Kulakların arka kısmını ise baş parmaklarımızla mesh ederiz.

8. Sonra baş ve serçe parmaklarımızı kullanmadan işaret, orta ve yüzük parmaklarımızın dışı ile boynumuzu da mesh ederiz.

9. Ayaklara gelince, parmaklardan başlayarak önce sağ sonra sol ayağımızı topuk kemiği ile beraber üçer kez yıkarız. Ayaklarımızı yıkarken parmak aralarımızın iyice yıkanmasına dikkat etmemiz gerekir.

Gusül

Boy abdesti de denilen gusül, bütün vücudu kuru yer kalmayacak şekilde yıkamak demektir. Gusül gerektiren durumlarda gusül abdesti almak farzdır. Bu durumlar; cünüplük (cinsî mü-nasebet veya rüyada ihtilam olmak) ve kadınlarda âdet ve lohusalık hâlinin son bulmasıdır. Kur'an-ı Kerimde "...Eğer cünüp iseniz boy abdesti alın..." buyrulurken cünüplük, hayız ve nifastan kurtulmak için gusül abdesti almak farz kılınmıştır. Ayrıca cünüp olanlar gusül abdesti almadıkça namaz kılamaz ve Kâbe'yi tavaf edemezler.

Guslün farzları ağıza su vermek, burna su vermek ve tüm vücudu kuru yer kalmayacak şekilde yıkamaktır. Sünnetleri ile beraber gusül şu şekilde alınır:

- 📖 Eûzü besmele çekilerek eller yıkanır.
- 📖 Niyet " niyet ettim Allah'ım senin rızan için gusül abdesti almaya diyerek" edilir.
- 📖 Vücutta pis yer varsa temizlenir.
- 📖 Namaz abdesti gibi abdest alınır.
- 📖 Ağız bolca su verilerek yıkanır.
- 📖 Burun 3 kere genze su gidecek şekilde yıkanır.
- 📖 Tüm vücut kuru yer kalmayacak şekilde yıkanır. Sünnet olan önce baş sonra sağ omuz sonra sol omuz olmak üzere bütün vücudu yıkamaktır.

Guslü gerektiren durumların dışında gusül abdesti almak sünnettir. Peygamberimiz, cuma ve bayram günlerinde, hac veya umre için ihrama girerken ve vakfe yaparken boy abdesti almayı tavsiye etmiştir. Ayrıca insan sağlığı ve temizliği için de boy abdesti almak güzel bir davranıştır.

Teyemmüm

Toprak veya toprak cinsinden olan bir şey ile ellerin yüz ve kolların yıkanmasına teyemmüm denir. Gusül abdesti veya namaz abdesti için; suyun bulunmadığı veya hastalık, soğuk, can güvenliği endişesi gibi çeşitli nedenlerden ötürü suyun kullanılmadığı durumlarda teyemmüm yapılır.

İslam dini kolaylık dinidir. İbadetlerin yapılmasında da bu kolaylığı göstermektedir. Ayette yüce Allah: "Su bulamadığınız takdirde temiz bir toprağa yönelin. Yüzünüzü ve ellerinizi onunla mesh edin..." emriyle suyun bulunmadığı zamanlarda teyemmümü emrederek bu kolaylığı göstermektedir. Peygamberimiz de su bulamayan Müslümanlara teyemmüm almayı tavsiye etmiştir.

Teyemmümün alınışı şu şekildedir:

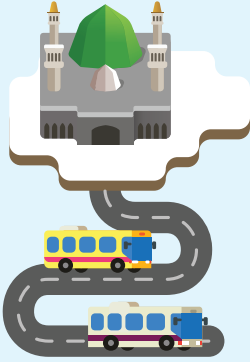
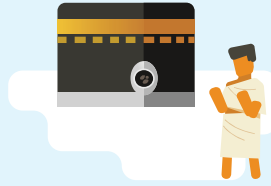
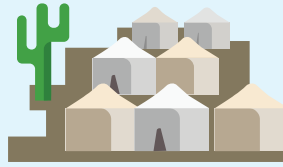
- 📖 Besmele çekilerek niyet edilir.
- 📖 Toprak veya toprak cinsinden olan maddeye eller sürülür.
- 📖 Eller çırpılarak yüze sürülür.
- 📖 Tekrar eller toprağa vurularak çırpılır.
- 📖 Daha sonra önce sağ kol sonra sol kol mesh edilir.

İHRAMA GİRİLİR

Hac yapacak olan kişilerin ilk işleri ihrama girmektir. İhrama girmeden önce detaylı bir vücut temizliği yapılır. Daha sonra mümkünse boy abdesti alınarak ihrama hazırlanılır. Beden temizliğinden sonra erkekler iki parça alt ve üstten oluşan ihram kıyafetini giyerler. Başlar açık ve ayaklar çıplaktır. Ayaklarına, topukları ve üstü açık olacak şekilde terlik giyebilirler. (Bayanlar normal ve sade elbiseleri ile ihramlı sayılırlar. Erkekler gibi dinen giyilmesi gereken bir zorunluluk yoktur. Sadece yüzlerini örtmezler.)

VEDA TAVAF'I

Hacca uzaklardan yani Mikat sınırları dışından gelmiş olanların (Afacilerin) Mekke'den ayrılmadan "Veda Tavafı" yapmaları vaciptir. Bu, hacıların hacla ilgili olarak yapacakları son görevdir (nüsüktür). Buna "Sader Tavafı" da denir.

İhramları giydikten sonra araçlarla Mikat mahaline gidilir. Erkek ve kadınlar kerahat vakti değilse 2 rekat ihram namazı kılar ve hac niyetlerini yaparlar. Arkasından telbiye getirirler. Bundan sonra ihram yasakları başlamıştır.

TAVAF YAPILIR

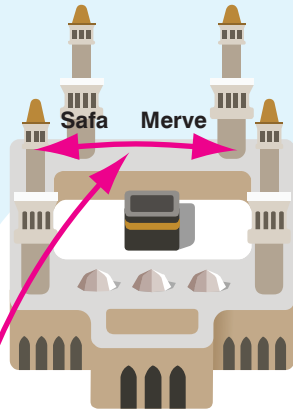
Tavaf, bir şeyin etrafında dönmek anlamında olup Hacer-i Esved'in hizasından başlayarak Kabe'nin etrafında yedi defa dönmektir. Kabe etrafında 7 kere dönüp tüm şavtlarımızı tamamladığımızda tavaf namazı kılmamız gerekmektedir. Namazımızı da kıldıktan sonra tavafımız bitmiş olur.

Namazdan sonra kana kana zemzem içmek sünnettir. Etrafta bulunan sebillerden zemzem içilebilir.

SAY YAPILIR

Hac ve umrede Kâbe'nin doğu tarafındaki "Safa" tepesinden başlayarak "Merve" ye dört gidiş, Merve'den Safa'ya üç dönüş olmak üzere bu iki tepe arasındaki gidiş-gelişe denir.

ZİYARET TAVAFI

Ziyaret tavafı, haccin farzlarındandır. Haccin iki rüknünden birisidir. Buna "İfada tavafı" da denir. Ziyaret tavafının vakti, bayramın ilk günü gece yarısından itibaren başlar, ömrün sonuna kadar devam eder.

TIRAŞ OLUP İHRAMDAN ÇIKILIR

İhramdan ancak saçlar tıraş edilmek suretiyle çıkılır. Erkekler saçlarını dipten tıraş eder veya kısaltırlar. Kadınlar ise saçlarının ucundan bir miktar keserler. Kısaltmada saçların uçlarından alınacak miktar, parmak ucu uzunluğundan daha az olmaz.

HAC KURBANİ

Hac kurbani, Harem Bölgesi sınırları içerisinde, bayramın birinci günü tan yerinin ağarmaya başlamasından itibaren kesilir. Hac kurbanının etinden sahibi dahil herkes yiyebilir.

MİNA VE ŞEYTAN TAŞLAMA

Bayramın 1, 2, 3 ve 4. günlerinde Mina'da bulunan ve "büyük şeytan-akabe cemesi", "orta şeytan-orta cemre" ve "küçük şeytan - küçük cemre" diye adlandırılan üç taş kümesine usûlüne uygun olarak taş atmak haccin vaciplerindedir.

MÜZDELİFE

Müzdelife, Arafat ile Mina arasında ve Harem sınırları içinde kalan bir bölgenin adıdır. Müzdelife'de vakfe yapmak haccin vaciplerindedir. Müzdelife vakfesi, bayram gecesini gece yarısından itibaren güneşin doğuşuna kadar ki süre içerisinde yapılır. Arafat vakfesinde olduğu gibi, telbiye, tekbir, tehlil, salavat getirilir ve dua edilir.

ARAFAT

Arafat vakfesinin yapılışı ise, arefe günü Arafat'ta öğle ve ikinci namazları birleştirilerek kıldıldıktan sonra ayağa kalkılarak kibleye karşı dönülür. Arafat duasının ayakta yapılması müstehaptır. Telbiye, tekbir, tehlil ve salavat getirilir. Tevbe, istiğfar ve dua edilir.

Yûsuf'un (a.s.) hayat hikâyesi Kur'an'da Yûsuf suresinde 'Ahsenü'l-Kasas, kıssaların en güzeli' olarak zikredilir.

Yûsuf (a.s.) kardeşleri tarafından önce kuyuya atıldı, sonra da Mısır'da saraya köle olarak satıldı.

Yûsuf (a.s.) sarayda delikanlı çağına gelince azizin hanımı Yûsuf'a göz koydu. Onu kendisiyle beraber olmaya çağırırdı. Yûsuf (a.s.) bunu kabul etmeyince, O haksızca senelerce hapiste kaldı.

Hz. Yûsuf (a.s.), azizin karısına uyup onunla haram bir işi yapmadı. Yıllarca süren hapisten sonra azizin karısının haksızlığı anlaşıldı. Hz. Yûsuf (a.s.), onları affetti ve cezalandırmadı. İffetli ve namuslu kalma, sözde ve davranışlarda dürüstlük ve affetme konusunda gençlere örnek bir duruş sergiledi.

Ashab-ı Kehf'in gençleri de saray ehlinde varlıklı kişiler olmalarına rağmen kendilerine başkaları tarafından uygun görülen bir inancı ve hayat biçimini kabul etmeyip hakikati araştırmaları Kehf suresinde anlatılır.

Hz. Meryem, daha bir kız iken mabede adanmış, küçük yaşta anneden ayrılmış, Allah tarafından henüz evlenmeden babasız bir çocuk (İsa a.s.) dünyaya getirmiştir. O bunların Allah'ın emri ve izniyle olduğunun şuurunda idi, isyan etmedi ve Rabb'ine teslim oldu.

Lokmân'ın (a.s.) genç oğluna yaptığı tavsiyeler, aslında O'nun şahsında bütün gençlere yapılmıştır.

Hz. Musa, Hz. Yahya, Hz. Davûd ve Hz. Süleyman gibi peygamber ve salih insanların hayatından birçok olay gençlere mesajlar verecek şekilde ele alınmıştır.

Bu ayetler, Müslüman, genç, yaşlı bütün insanların; yalan, gıybet, iftira, hile, aldatma, içki, kumar, uyuşturucu, fuhuş, hırsızlık, insanlara ve çevreye saygısızlık gibi kötü davranışlardan uzak kalması ve iyi davranışlara yönelmesine işaret eder.

Kur'an, Hz. Davûd ve Hz. Süleyman'a geniş bir ilim ve adaletle hükmetme kabiliyeti verildiği hususuna şu ayette dikkat çekiyor:

BEST
BİLGİ

"Davud ve Süleyman'ı da (an). Hani kavmin hayvanlarının içine girip yayıldığı ekin tarlaları konusunda hüküm yürütüyorlardı. Biz onların hükmüne şahitler idik. Biz bunu (hükmü) Süleyman'a kavrattık, her birine de hüküm ve ilim verdik..."

(Enbiyâ, 78-79)

2. Bir Genç Olarak Hz. Muhammed (s.a.v.)

Hz. Muhammed'in Gençlik Dönemi

Hz. Muhammed, hayatının her döneminde bizler için örnek olmuştur. Allah (c.c.), Adem'den (a.s.) itibaren peygamberlik nurunu nesilden nesile aktarmış onu doğumundan önce ve doğduktan sonra kötülüklerden, günahlardan ve şeytanın tuzaklarından korumuştur. Bütün peygamberlerde olduğu gibi Hz. Muhammed (s.a.v.) de insanlar arasında seçkin bir kişiliğe ve ahlaka sahiptir. Şirke düşmekten, zulüm ve haksızlık yapmaktan, adaletsizlikten, kibir yapmaktan ve bunun gibi daha nice kötü hallerden ilahi bir himaye ile korunmuştur. Peygamberlerde bulunan "ismet" sıfatı onların günahlardan korunmuş olmasını ifade eder. Hz. Muhammed (s.a.v.) doğumundan önce babasını, altı yaşında annesini ve sekiz yaşında yanında kaldığı dedesini kaybetmiştir. Sekiz yaşında dedesinden yetim kalan Hz. Muhammed (s.a.v.) bundan sonraki yaşamını dedesinin vasiyeti üzere amcası Ebu Talib'in yanında sürdürmüştür.

Peygamberimiz hayatının gençlik döneminde Ebû Tâlib'in yanında sekiz yaşından yirmibeş yaşına kadar kalmıştır.

Ebû Tâlib, merhametli ve babacan bir kişiliğe sahipti. Çok zengin olmamasına rağmen herkes tarafından sevilen, sayılan bir kişi idi. Babası Abdulmuttalib merhametinden dolayı Peygamberimizin bakımını onun üstlenmesini istemiştir.

Mekke iklimi kurak olduğundan tarıma elverişli değildi. Mekkeliler ticaretle uğraşırlar, çocuklarını da ticarete bu yönde eğitirdiler. Yazın Şam'a, kışın Yemen'e ticaret için kervanlarla yolculuk ederlerdi. Ebû Tâlib de bir Şam yolculuğuna çıkarken Hz. Muhammed (s.a.v.)'e amcasından ayrılmak zor geldi ve kendisini de götürmesini istedi. Ebû Tâlib oniki yaşındaki yeğenini kırmadı. O'nu da yanında götürdü. Busrâ'da "Bahîra" adında bir Hristiyan bir râhip onu gördü. Bahîra kutsal kitaplardan edindiği bilgilerle, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) bazı özelliklerini fark etti. Şam'daki Yahudilerin onu tanıyıp ona bir zarar vermelerinden endişelendi ve durumu Ebu Talib'e bildirdi. Bunun üzerine Ebû Tâlib Şam'a gitmekten vazgeçti. Alışverişini burada tamamlayıp Şam yolculuğundan geri döndü.

Din, Allah tarafından insanları doğruya sevk etmek üzere vahiy yoluyla ve peygamberleri aracılığıyla gönderilen ilahi kurallar bütünüdür. Din, akıl sahiplerini, Allah'ın yoluna çağıran ilahi kanundur. Başka bir ifadeyle din; Allah ile insan, insan ile insan, insan ile tabiat ve insan ile eşya arasındaki ilişkileri düzenleyen ve hayatın tamamını kuşatan kanun, nizam ve yoldur.

1. Dinî Yorum Farklılıklarının Sebepleri

Dinin iki temel kaynağı vardır:

1. **Kur'an:** Allah'ın (c.c.) Cebrail aleyhisselam vasıtasıyla Muhammed aleyhisselama yirmi üç senede Arapça olarak indirdiği, bize kadar ilk nazil olduğu şekilde tevatürle, yalan söylemeleri mümkün olmayan üstün vasıflı insanların bildirmeleri ile gelen ve mushafarda yazılı olup, okunması ile ibadet olan, hiçbir kimsenin bir benzerini getiremediği ve getiremeyeceği son ilahi kitaptır.

1. **Sünnet:** Peygamber Efendimiz'in mübarek sözleri, işleri ve görüp de onayladığı şeylerdir. Rasulullah'ın yoludur.

Peygamberimiz hayattayken Allah'tan gelen vahiy insanlara duyuruyor, anlaşılmayan durumları açıklıyor ve uygulamasını da

bizzat yaşayarak insanlara gösteriyordu. Sahabe akıllarına takılan, yanlış anlaşılabilir veya açıklanmaya muhtaç bir konu olursa, Peygamberimizden durumu sorup öğreniyorlardı. İslam dinini, Peygamberimizin öğrettiği şekilde anlıyor ve yaşıyorlar, onun söylediklerini herhangi bir itirazları olmaksızın kabul ediyorlardı. Bundan dolayı da Hz. Peygamberin sağlığında Müslümanlar arasında dinî konularda görüş ayrılığı yaşanmıyordu.

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) vefatından sonra İslam dünyasında dini anlama ve yorumlama konusunda farklılıklar ortaya çıktı.

İslamiyet, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) vefatından sonraki dönemlerde Arabistan ve Arabistan dışında çok farklı milletler arasında hızla benimsenerek yayıldı. Değişik kültürlerle mensup birçok insan Müslüman oldu. Bazı kişiler Müslüman olduktan sonra da eski kültürlerinden, örf ve âdetlerinden tamamen kopmadılar. Bu durum onların din anlayışlarını etkiledi. Toplumların kültürel ve sosyal yapısı birbirinden farklı olduğundan din anlayışları da farklılık gösterdi.

Örnek .. 1

Peygamberimiz, Allah'tan gelen vahyi insanlara duyuruyor, anlaşılmayan durumları açıklıyor ve uygulamasını da bizzat yaşayarak insanlara gösteriyordu. Sahabe; akıllarına takılan, yanlış anlaşılabilir veya açıklanmaya muhtaç bir konu olursa Peygamberimizden durumu sorup öğreniyorlardı.

Bu parçadan hareketle Hz. Peygamber dönemi hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Hz. Peygamber hayatta olduğu için bu dönemde fikir ayrılıkları başlamamıştır.
- B) Hz. Peygamber, sahabeye fazla soru sormasını yasaklamıştır.
- C) Hz. Peygamber sahabenin yanında olduğu için onlar her şeyi biliyorlardı.
- D) Hz. Peygamber sahabenin hatalarını araştırıyordu.
- E) Hz. Peygamber sadece Allah'tan geleni bildirmekle yetinmiştir.

Çözüm

Verilen parçada Hz. Peygamber Dönemi'nde sahabenin dini öğrenme süreci anlatılmaktadır. Dolayısıyla sahabe bilemediklerini Hz. Peygamber'e sorarak öğrenebildikleri için sahabe döneminde fikri ayrılıklar başlamamıştır. Seçeneklere bakıldığında B ile ilgili hiçbir bilgi verilmemiştir, C,D ve E de ise yanlış bilgi verilmiştir.

Cevap A

Hz. Peygamber'in vefatından sonra dinin esasları aynı kalmakla beraber bu iki temel kaynağın yorumlanmasında farklılıklar ortaya çıktı.

İslam'ın dünyada yayılmasıyla çok farklı milletlerden ve kültürden insan Müslüman oldu. Bazı siyasî olaylar yaşandı ve İslam toplumunda ayrışmalar başladı. Bunun sonucu olarak çeşitli kültürler ve düşünce farklılıkları toplumun dinî anlayış ve yorumlarında farklılıkları ortaya çıkardı.

Dini Yorum: Dinin, itikadî; yani inançla ilgili ve amelî; yani fıkhi konularla ilgili hükümlerinin uygulanması sırasında ortaya çıkan bu türden farklı anlayışlara denmektedir.

Dinin ve dinî kaynakların farklı yorumlanması birtakım ayrışmalara sebep olmasının yanında dinî zenginliğin bir sebebi ve göstergesi de olmuştur.

Din ile dinin yorumlanması birbirinden farklı iki konudur. Yorum ancak birden fazla manaya gelmesi mümkün olan veya manasında kapalılık bulunan dini konularda olur.

Hz. Peygamber'e dini ve hukukî konularda sorulan sorular ya vahiy yolu ile ya da bizzat sorulduğunda Hz. Peygamber'in içtihadı ile cevaplandırılıyordu. Mesela deniz suyu ile abdest alınıp alınamayacağı sorusuna Hz. Peygamber: *"Onun suyu temizdir ve ölüsü de helaldir."* diye cevap vermiştir.

Rasulullah'ın (s.a.v.) içtihadını diğer müctehitlerin içtihadından ayıran temel fark, vahyin kontrolünde olmasıdır.

Bir konuda yorum yapılabilmesi için dinin temel kaynaklarında açık ve kesin hüküm bulunmaması gerekir. Dinde herkes tarafından kabul edilen kesin hükümlerle ilgili, mezhep görüşlerinin olması ve farklı bir yorumun yapılması mümkün değildir.

Bu farklılık onun dinî tutumlarında da görülebilir. Bu sebeple aynı din mensupları arasında inanç ve ibadet konusunda birtakım farklılıkların olması her zaman görülebilecek bir durumdur. Dinin inanç ve ibadet alanlarında ortaya çıkan bu farklı yorumlara mezhep denir. Mezhepler, İslam'ın itikadî ve amelî sahadaki düşünce ekolleri ve dinin anlaşılma biçimleri ile ilgili oluşumlardır.

Dinî kaynaklarda varlığı kesin ve manası açık hususlarda yorum yapılamaz. Allah'ın varlığı ve birliği, namazın farz oluşu, yalan söylemenin, içki içme gibi fiillerin haram oluşu gibi. Bunlar kesindir ve değişme olmaz.

Yorum ancak birden fazla manaya gelmesi mümkün olan veya manasında kapalılık bulunan konularda olur. Kurban bahsinde olduğu gibi... Ayet açık bir şekilde kurban ibadetini farz kılmamıştır ve bu konuda kapalılık bulunmaktadır.

Mezhepler bir konuda yorum yapıyorsa orada kesin, açık ve net bir hüküm bulunmuyor demektir.

İslam'ın genel ilkeleri gözetilmesi şartıyla dinî anlayışlarda farklılıkların olması normal bir durumdur. Bu sebeple ayet ve hadisleri yorumlayarak, bu anlayışın dinin tek hakikati olduğunu savunmak yanlış olur.

Dinin farklı yorum biçimleri olabileceğinden; dinin yanlış yorumlanmasından bazı sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu sorunlar, dinin kendisinden değil dini yorumlayanların yorum biçimlerinden kaynaklanmaktadır.

"Dinimiz, peygamberimiz, kitabımız bir olduğu hâlde neden ayrı düşünceler, fikirler, inanışlar ortaya çıkmıştır?" sorusu herkesin cevabını aradığı bir sorudur. Çünkü dinî meselelerde farklı düşüncelerin bulunması bir taraftan da dinin bir kaynaktan olduğu gibi birleştirici bir unsur olduğuna da aykırı olarak görünmektedir.

İmam-ı Malik Medine halkının uygulamasına ayrı bir önem vermiş ve bunu mütevatir sünnet derecesinde kabul etmiştir.

3. Şafilik (Şafi Mezhebi)

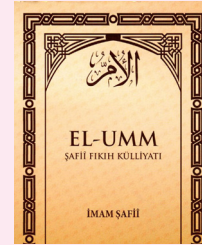
Şafii mezhebinin kurucu imamı İmam-ı Şafii'nin (150/767 – 204/819) asıl adı Muhammed b. İdris eş-Şafii'dir. Filistin'in Gazze şehrinde doğmuştur. Aslen Kureyşlidir. Sülalesi, Peygamber Efendimiz'in sülalesi ile Abdulmenaf'ta birleşir. Çok küçük yaşta babadan yetim kalmıştır. İlk tahsilini Mekke'de yapmıştır. 20 yaşına gelince Medine'ye İmam-ı Malik'ten ders okumaya gitmiş ve ondan Hicazlıların fikhini tahsil etmiştir. Şafi yaklaşık 15-16 yıl Bağdat'ta kalmış ve Bağdat'ta İmam Ebu Hanife'nin öğrencisi İmam Muhammed'den Irak fikhini öğrenmiş, böylelikle hem Hicaz hem de Irak fıkıh ekollerinin bilgisine sahip olmuştur. Ömrünün son dört yılında Kahire'ye göç etmiş ve orada vefat etmiştir.

Türbesi kendi adıyla anılan caminin içerisinde olup ziyaret edilmektedir.

İmam Şafii'nin, hocası İmam Malik'in vefatından Mısır'a gidişine kadarki döneme (h. 795-815) ait fıkhi görüşleri "mezheb-i kadim"; Mısır'a gittikten sonraki görüşleri "mezheb-i cedit" diye anılır. İmam-ı Şafii, pek çok eser yazmıştır. Şafi mezhebinde en eski eserler bizzat İmam Şafi tarafından yazılmıştır. Risale, Hüccce, Ümm gibi eserlerini sayabiliriz.

İmam Şafii, fıkıh usulüne dair yazılan ilk eser olan er-Risale'yi telif etmiş, fıkhi görüşlerini ise "el- Ümm" adlı eserinde açıklamıştır. İmam Şafii; Mekke, Bağdat ve Mısır'da birçok öğrenci yetiştirmiştir. İmam Şafii, kendi içtihat usulü hakkında şu açıklamaları yapmıştır: "Kitap ve mütevatir sünnetle hükmlenir; bu hüküm için, 'Görünüşte ve gerçekte hak ile hükmettik.' deriz. Üzerinde ittifak edilmeyen ve ahad yolla gelen sünnetle hükmlenir; bunun için,

'Görünüşte hak ile hükmettik.' deriz, fakat 'Gerçekte hak ile hükmettik.' diyemeyiz. Çünkü hadisi rivayet eden yanılmış olabilir. İcma ve daha sonra da kıyas ile hükmederiz. Bu, ondan da zayıftır. Fakat zaruret bulunduğu yerde kullanılır, çünkü haber varken kıyası kullanmak helal değildir."

EL-Umm, İmam Şafii'nin görüşlerinin yer aldığı meşhur fıkıh kitabıdır.

BEST
BİLGİ

Günümüzde Şafi Mezhebi Türkiye'nin doğu bölgelerinin, Mısır, Suriye, Irak, Filipinler, Kafkasya, Azerbaycan, Hindistan, Filistin, Endonezya, gibi bölgelerde yayılmıştır.

4. Hanbelilik (Hanbeli Mezhebi)

Hanbeli mezhebi dört mezhep adıyla bilinen fıkıh mezheplerinin kronolojik sıra bakımından dördüncüsüdür. Tam adı Ebu Abdilâh Ahmet b. Muhammed b. Hanbel eş-Şeybânî olan Hanbeli mezhebinin kurucusu Ahmet b. Hanbel (164/780 – 241/855) Bağdat'ta doğdu. İlim tahsil etmek ve hadis toplamak amacıyla diyar diyar gezdi. Büyük bir hadis hafızıdır, ezberlemediği hadis kalmadı diye bilinir. Bağdat'ta İmam-ı Şafii'nin ders halkalarında

1. İlk çağda etkin olan Yunan Medeniyeti ve Roma Medeniyeti beşinci asırda başlayan kavimler göçü ile yıkılınca, medeniyetin yönü doğuya dönmüş, dünyaya İslam Medeniyeti yön vermeye başlamıştır.

Aşağıdakilerden hangisi İslam medeniyetinin özelliklerinden biri değildir?

- A) Farklı dinlere mensup insanların İbâdetlerini yapabilmeleri için gerekli ortamı sağlamıştır.
- B) Müslümanlar, halkı yerli ve yabancı diye ayırmamıştır.
- C) Çeşitlilikleri ve farklılıkları kazanım ve zenginlik olarak kabul etmiştir.
- D) Müslümanlar, fethettikleri coğrafyalarda yaşayan insanların din ve inançlarına müdahâle etmemiştir.
- E) Yahudilerin ve Hristiyanların kutsal kitaplarını ellerinden almıştır.

2. Müslümanlar, gittikleri yerlerdeki felsefe, mantık, matematik, kimya ve tıp gibi ilimlerle ilgili mirası değerlendirip, geliştirme yolunu tercih etmiştir. Meydana getirdikleri ilmi birikim, dünyada yapılan ilmi çalışmalar için temel oluşturmuştur.

Aşağıdakilerden hangisi İslam medeniyetinde kurulan önemli ilim merkezlerinden değildir?

- A) Beytül Hikme
- B) Fener Rum Mektebi
- C) Nizamiye Medresesi
- D) Karatay Medresesi
- E) Kurtuba Medresesi

3. Türklerde İslam anlayışının oluşmasında etkili olan birçok âlim, düşünür ve mutasavvıf vardır. Bu âlimler yazmış oldukları eserlerle topluma yön vermiştir.

Aşağıda verilen eser - müellif eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Mesnevi – Mevlâna
- B) Divanı Kebir – Maturidi
- C) Makalat – Hacı Bektaş Veli
- D) Er-Risale – İmam Şafi
- E) Divanı Hikmet – Ahmet Yesevi

4. İlk emri “Oku!” olan Kur’an-ı Kerim, insanları ilme, bilgiye, öğrenmeye ve kâinat üzerinde düşünmeye teşvik etmiştir. Bu teşviklerden yola çıkan İslam âlimleri önemli çalışmalar yapmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi kelam alanında önemli çalışmalar yapan İslam âlimlerinden değildir?

- A) Eşari
- B) Maturidi
- C) Gazali
- D) Ebu Hanife
- E) Harezmi

5. Ahmet Yesevi'nin dervişlerinden biridir. “Makâlât” en önemli eseridir. Bu eserde dinî, ahlaki, tasavvufi konulardaki görüşleri ve öğütleri yer alır. Sohbetlerinde vatan sevgisi ve şehitlik üzerinde sıkça durmuştur. 1271 yılında Nevşehir’de vefat etmiştir.

Bilgileri verilen İslam âlimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hacı Bektaş Veli
- B) Hacı Bayram Veli
- C) Ahi Evran
- D) Yunus Emre
- E) Mevlâna

6. • Asıl adı Numan bin Sabittir
- “el Fıkhul Ekber” en önemli eserlerindedir.
- En meşhur öğrencileri İmam Ebu Yusuf, İmam Muhammed ve İmam Züfer’dir
- Geçimini ticaret yaparak sağlamıştır.

Bilgileri verilen İslam âlimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahmet Yesevi
- B) Maturidi
- C) Ebu Hanife
- D) Hacı Bayram Veli
- E) Yunus Emre

7. • “Allah sizlere kendinizden eşler, eşlerinizden de oğullar ve torunlar var eder” (Nahl, 72)
- “İçinizden kendileriyle huzura kavuşacağınız eşler yaratıp aranızda sevgi ve rahmet var etmesi Allah’ın varlığının belgelerindendir. Bunda düşünen insanlar için dersler vardır.” (Rûm, 21)

Verilen ayetler aşağıdakilerden hangisine değinmektedir?

- A) Aile Kurumu
B) Çevre temizliği
C) Adalet duygusu
D) Ekonomik yapı
E) Sosyal Hayat

8. Kültür, toplumların tarihî süreç içerisinde elde ettikleri maddi ve manevi değerleri, yaşam tarzları, övünçleri, davranışları, bunları elde etme ve aktarma yolları, kendilerine özgü inanç ve âdetler bütünü şeklinde tanımlanmıştır. Kültürün birtakım özellikleri vardır.

Aşağıdakilerden hangisi kültürün özelliklerinden değildir?

- A) Evrensel niteliklidir.
B) Tarihî ve toplumsal bir üründür.
C) İhtiyaçları giderici özelliği vardır.
D) Değişime açıktır.
E) İnsandan bağımsızdır.

9. Zekât: İslam’ın belirlediği zenginlik ölçüsüne sahip olanların vermesi zorunlu olan bir yükümlülüktür.

Zekâtla ilgili verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) Servetin tek elde toplanmasının önüne geçer .
B) Her Müslümanın vermesi gerekir.
C) İslam devletinin de hazinenin ana gelir kaynaklarından biridir.
D) Toplumsal barışın güvencesidir.
E) Zenginlerin malındaki fakirin hakkıdır.

10. • “Şüphesiz Allah, adaleti, iyilik yapmayı, yakınlarla yardım etmeyi emreder; hayâsızlığı, fenalık ve azgınlığı da yasaklar...” (Nisâ, 58)
- Hiçbir gölgenin bulunmadığı bir günde Allah, yedi zümreyi kendi (arşının) gölgesinde barındırır ki bunların ilki adaletle hükmeden ve adil davranan yöneticidir.” (Hadis-i Şerif)

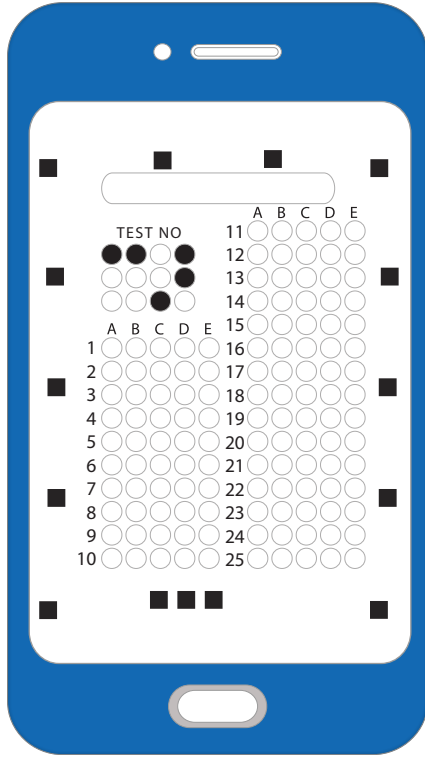
Verilen ayet ve hadis aşağıdakilerden hangisinin önemine vurgu yapmaktadır?

- A) İyilik yapmak
B) Kötülüklerden korunmak
C) Hakkı gözetmek
D) Yardımsever olmak
E) Hayasızlıktan sakınmak

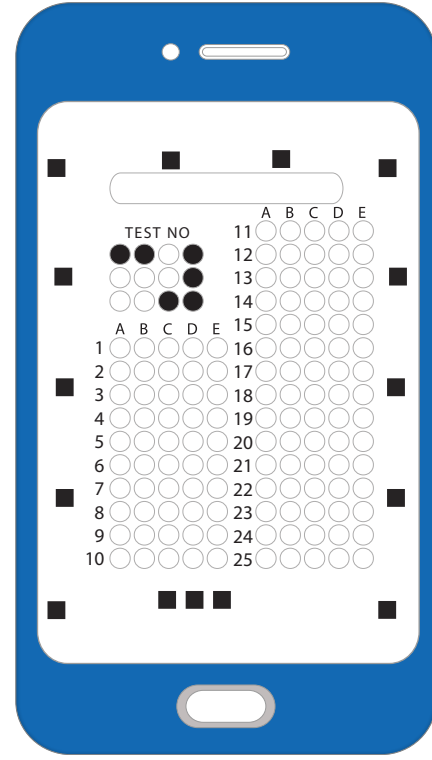
11. Müslüman toplum, içerisinde bulunan milletlere ayırım yapmamıştır. Aksine İslamiyet’in farklı inanç ve kültürleri bir arada yaşatabilme anlayışı, dünya tarihinde eşi görülmemiş bir uygulamadır. Müslümanlar, fethettikleri coğrafyalarda yaşayan insanların din ve inançlarına müdahâle etmemiştir.

Aşağıdakilerden hangisi bu anlayışın bir göstergesi değildir?

- A) Hz. Peygamber’in Hayber fethinde Tevrat nüshalarını Yahudilere iade etmesi
B) İstanbul’un fethi sonrası Fatih Sultan Mehmet’in Patrikhane’ye dokunmaması
C) Osmanlı Devleti’nin Yahudi, Hristiyan ve diğer inanç mensuplarına sağladığı ibâdet özgürlüğü
D) Gayri müslimlerden cizye alınması
E) Darülaceze’de cami-havra ve kilisenin bir arada bulunması

7. Basamak Kontrol Testi - 1 Optiği

7. Basamak Kontrol Testi - 2 Optiği

7. BASAMAK CEVAP ANAHTARI

TEST -1 1-C 2-D 3-E 4-B 5-D 6-B

TEST -2 1-D 2-D 3-C 4-C 5-B 6-E

TEST -3 1-E 2-A 3-B 4-C 5-D 6-A 7-D 8-D 9-E 10-D 11-E

TEST -4 1-E 2-A 3-E 4-B 5-A 6-C 7-C 8-D 9-A 10-A 11-D

BKT -1 1-D 2-E 3-E 4-C 5-C 6-B 7-A 8-E 9-E 10-D

BKT -2 1-E 2-B 3-B 4-E 5-A 6-C 7-A 8-E 9-B 10-C 11-D